

Ukázalo se totiž, že i v časových souvětích se spojkou *ked'* rezultativní konstrukce, které vyjadřují reverzibilní výsledný stav, dovolují širší interpretaci než ty, které vyjadřují ireverzibilní výsledný stav. Jejich trvání nelze vyjádřit, a proto jsou chápány jako „časový bod“, „časová hranice“, kdežto u reverzibilních výsledných stavů lze zdůraznit buď začátek anebo trvání.

4. Jestliže jsem ve 3.1. uvedl, že rezultativní konstrukce, které vyjadřují ireverzibilní výsledný stav, mohou dostat v určitých kontextech sekundární interpretaci spíše dějovou, je nutno zde zdůraznit, že sémanticky nemohou vyjádřit děj. Důležitým kontextem pro rozlišování rezultativa a dějového perfekta (viz 0.) jsou možné kombinace s časovými příslovci. Resultativní konstrukce nelze používat s příslovečným určením času, které poukazuje na okamžik, ve kterém se odehrál děj, po němž následoval výsledný stav (34). Je však možno uvést, jak dlouho výsledný stav už trvá (35):

34 *Tento účet mám predsa už dvadsiateho januára zaplatený.

35 Tento účet mám predsa už od dvadsiateho januára zaplatený.

Příklad 35 dovoluje další vývod: Hausenblas (1963, s. 24) vidí v Krupových stavových perfektech netrvalé výsledné stavy, protože se nespojují s částicí *ešte*. Příklad 35 ale dostatečně ukazuje, že i Krupova „stavová perfekta“ jsou trvalá. Jsou dokonce trvalejší než ta spojení, která Krupa analyzuje jako plnovýznamové sloveso *mat'* + n/-t-ové příčestí: nedají se obrátit, jsou ireverzibilní.

5.1. Sémantický prvek reverzibilita/ireverzibilita má důležitou funkci i vně časových souvětí: Kačala (1971, s. 203) konstatuje, že při spojení *mat'* + n/-t-ové příčestí částečně „už nepójde o vyjadrenie (výsledkového) stavu, lež završenej činnosti“. Uvádí jako příklad větu 36, která tvoří protiklad k větě 37:

36 Dodávky už máte splnené?

37 Hlas má ešte stále zastretý, vel'mi jej pristane.

Zřejmě se jedná i zde o rozdíl mezi ireverzibilním a reverzibilním výsledným stavem. Zatímco ve větě 37 stojí reverzibilní výsledný stav, vede ireverzibilita výsledného stavu ve větě 36 k tomu, že tato věta zdánlivě vyjadřuje totéž jako pouhé préteritum *Svoje dodávky ste už splnili?* (Kačala, 1971, s. 203). Platí však i zde, co je uvedeno výše k příkladům 34 a 35.

(c. d., s. 24). To však nehraje roli, neboť i příčestí agentivních sloves, která slouží k vyjádření opisného pasiva, mohou mít z velké části kromě dějově-pasivního významu i význam rezultativní: M. Sokolová to ilustruje protikladem vět *Pacient bol opatrne uložený na nosidlá. (Čo sa s ním stalo?)* (dějové pasivum) a *Pacient bol uložený na nosidlách (Kde bol pacient?)* (výsledný stav, rezultativní konstrukce) (Sokolová, 1993, s. 49n).

Sokolová (1993, s. 50) píše: „Pri väčšine sloviess sa perfektovosť – dôsledok pre čas prehovoru – vyjadruje už spojením významu dokonavého vidu a préterita (*Domy sa zničili. – Pravdepodobne sú zničené*). Avšak pri niektorých slovesách (*upratať, navariť, nakúpiť*) síce platí, že daný stav, ktorý je vyjadrený rezultatívnou konštrukciou, musel vzniknúť ako výsledok predchádzajúceho deja (*Izba je uprataná. – Upratali ju*), ale nie naopak (*Ak izbu upratali, nemusí byť teraz uprataná*).“ Jedná se o předmětová resultativa, ale zřejmě i v těchto příkladech je rozdíl v reverzibilitě/ireverzibilitě, alespoň co se týče sloves *zničiť*, resp. *upratať*. Je však poněkud překvapující, že Sokolová zařazuje slovesa *nakúpiť* a dokonce *navariť* do stejné skupiny jako *upratať*. Vzpomeneme-li si na Krupovy příklady 18 a 19, je sotva představitelné, že by se se slovesem *navariť* dala tvořit analogická věta, jak ji konstruuje Sokolová se slovesem *upratať*.

5.2. Už v časových souvětích se spojkami *kým* a *ked'* jsme viděli, že u ireverzibilních výsledných stavů rezultativní konstrukce často přejímají funkce dějového perfekta nebo relativních časů. V Kačalových i Sokolové příkladech jde o totéž (autoři to nazývají „vyjadrenie (...) zavřšenej činnosti“ resp. „perfektovosť“). Kozinskij uvádí, že každé dějové perfektnum, jež vyjadřuje dovršení děje, který vede k ireverzibilnímu výslednému stavu, je referenčně synonymní s odpovídající rezultativní konstrukcí (Kozinskij, 1988, s. 506). Uvědomíme-li si, že u přivlastňovacích rezultativních konstrukcí musíme počítat s postupným přechodem do dějového perfekta, resp. relativních časů jako plusquamperfektum (antepreteritum) a futurum exactum (Maslov, 1988), uvidíme, že slovesa, jejichž výsledné stavy jsou pojímány jako ireverzibilní, zde hrají takřka průkopnickou úlohu.

V této souvislosti stojí za zmínku další Krupův postřeh (c. d., 1962, s. 52). Spojení *mat'* + n/-t-ové příčestí mohou vyjádřit „předčasnost“ (ve výše uvedeném smyslu) nejenom ve vedlejších větách (jak to dělá slovenský a vůbec slovanský slovesný vid), nýbrž i ve větách hlavních. To znamená, že přechod k systému s perfektem, antepreteritem a futurem exactem (který je vlastní germánským a románským jazykům) by dovolil vyjádření relativních časových vztahů (taxis) nezávisle od konkrétních syntaktických poměrů, v nichž sloveso vystupuje. Není vyloučeno, že právě v tom lze vidět jeden z důvodů pro předpokládaný přechod rezultativních konstrukcí do soustavy dějových relativních časů v západoslovanských jazycích.

6. Snažil jsem se ukázat, že obě skupiny spojení *mat'* + n/-t-ové příčestí vytvořené Krupou se odlišují v sémantickém prvku reverzibilita/ireverzibilita. Vyplývá to z kontextů, které Krupa používá, ale je to zároveň vysvětlitelné z podstaty tohoto sémantického prvku: výsledné stavy, které jsou pojímány jako ireverzibilní, nedovolují vyjádření svého trvání a svého konce. Proto vedou v časových souvětích se spojkou *kým* k následné interpretaci (vzhledem k nevyjádřenému ději, který vyvolává výsledný stav) v kladné stejně jako v záporné vedlejší větě. V časových souvětích se spojkou *ked'* nabývají sekundárně dějově-